

А. А. Рудь

ПИТОМА ВАГА КООПЕРАТИВНОЇ ТОРГІВЛІ ХАРКІВСЬКОЇ ОКРУГИ У 1928-1929 рр.

У статті розглядається місце кооперативної торгівлі Харківської округи в бюджетах сімей робітників, службовців, селян в умовах поступового згортання непу. Аналізується динаміка питомої ваги кооперативної торгівлі Харківщини в забезпеченні продуктами і товарами сімей трудящих у 1925, 1928, 1929 роках. Розглядається роль кооперативної торгівлі в Харкові в бюджеті робітничої сім'ї у порівнянні з роллю приватника за останній рік непу. На основі досліджених питань робиться висновок про поступове зростання потужності кооперативної торгівлі Харківщини, наявність її потенційних можливостей у вирішенні складних соціально-економічних проблем періоду згортання ринкових відносин, непу.

Ключові слова: кооперативна торгівля, динаміка, приватна торгівля, бюджет, питома вага.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю дослідження досвіду розвитку кооперативної торгівлі на Харківщині, її ролі у забезпеченні необхідними продуктами і товарами сімей робітників, службовців, селян у складних умовах згортання непу, оскільки сьогоdnішній стан і ефективність діяльності кооперативної торгівлі потребують позитивних змін на основі критичного аналізу досягнень і помилок минулого з метою максимального задоволення потреб населення України.

У сучасній Україні можливості кооперативної торгівлі використані далеко не в повному обсязі, хоча прикладом успішного їх використання є Франція, кооперація якої постачає на ринок 70 % зерна, 60 % м'яса, 50 % молока, приблизно такі ж дані має Німеччина, кооперація країн Скандинавії постачає на ринок 90 % продукції.

Проблема питомої ваги кооперативної торгівлі Харківщини в забезпеченні сімей робітників, службовців, селян продуктами і товарами в роки згортання непу є недостатньо дослідженою в історіографії. В роботах В. А. Якиманського [8], О. Шендеровича [7], які вийшли наприкінці непу, досліджувалися бюджет селян у 1923/1924 р., тобто в середині непу і бюджет службовців у містах України наприкінці 1927 р. Тобто обмеженням досліджень були або час, або територія й узагальнюючої картини проблеми ці роботи не давали. Серед останніх робіт слід назвати праці В. В. Лантуха [3], В. В. Калініченка [2], в яких у межах аналізу сільського господарства й торгівлі в Україні в роки непу досліджувалась і роль кооперативної торгівлі в бюджетах сімей трудящих, але питома вага кооперативної торгівлі Харківщини в бюджетах сімей трудящих не розглядалася.

Отже, проблема даної статті потребує додаткової уваги як з точки зору наукового значення, особливо в плані регіонального історико-економічного дослідження, так і практичного значення, маючи на увазі використання досвіду діяльності кооперативної торгівлі минулих років щодо вирішення складних соціально-економічних проблем сучасної України.

Метою даної статті є дослідження питомої ваги кооперативної торгівлі Харківщини в бюджетах сімей робітників, службовців, селян в умовах згортання непу.

Кооперативна торгівля Харківщини з'явилася в 1866 р. в Харкові, пройшла тривалий нелегкий шлях злетів і невдач. Одним з періодів важких випробувань був неп, який надав можливість відновлення діяльності кооперативної торгівлі в нових умовах ринкових, товарно-грошових відносин. І навіть в останні роки непу кооперативна торгівля Харківщини, як і всієї України доводила свою життєздатність і перспективність. Проблема, яка досліджується в даній статті, є підтвердженням вищезазначеного.

Питома вага кооперативної торгівлі Харківщини в загальному обігу торгівлі у порівнянні показників 1925/1926 – 1927/1928 рр. постійно зростала: у 1925/26 р. вона становила 50 %, у 1926/27 р. – 61 %, у 1927/28 р. – 77 %, у той час, як питома вага державної торгівлі зменшувалася, відповідно: 16%; 11%; 8%; зменшувалась і питома вага приватної торгівлі: 34%; 28%; 15 % [11, ф. Р-869, оп. 1, спр. 450, арк. 66].

На фоні зростання цього показника суттєвою була і питома вага кооперативної торгівлі Харківщини в забезпеченні продуктами і товарами сімей робітників, службовців, селян наприкінці непу.

Місце кооперативної торгівлі в забезпеченні товарами і продуктами сімей робітників і службовців у порівнянні показників 1925, 1928, 1929 рр. розглянемо за даними таблиці 1.

Таблиця 1

Питома вага кооперативної торгівлі Харківщини у придбанні продуктів і товарів сім'ями робітників, службовців у 1925, 1928, 1929 роках (у відсотках)

Товар	Сім'я робітників									Сім'я службовців					
	1925			1928			1929			1925			1928		
	всі придбання	через торгівлю, %	через кооперативну торгівлю, %	всі придбання	через торгівлю, %	через кооперативну торгівлю, %	всі придбання	через торгівлю, %	через кооперативну торгівлю, %	всі придбання	через торгівлю, %	через кооперативну торгівлю, %	всі придбання	через торгівлю, %	через кооперативну торгівлю, %
Хлібні продукти	-	-	-	12,17	97,8	75,3	22,01	99,6	90,4	-	-	-	9,72	98,7	71,1
М'ясні продукти	-	-	-	17,04	90,8	61,4	24,37	99,5	77,8	-	-	-	14,15	98,5	58,5
Молочні продукти, яйця	-	-	-	5,98	88	40,7	10,06	96,1	54,2	-	-	-	9,72	97,5	41,1
Олія	-	-	-	0,92	100	67,4	2,74	100	91,2	-	-	-	0,54	100	63,0
Цукор	-	-	-	2,7	94,4	97,6	6,28	100	100	-	-	-	2,86	99	92,6
Інші продукти харчування	-	-	-	9,48	98,4	55,8	16,99	99,3	85,9	-	-	-	7,57	96,6	48,2
Разом	37,98	92,3	41,9	48,29	94,1	63,6	82,45	99,2	82,2	39,98	98,6	35,1	44,56	98	58
Алкогольні напої	1,15	100	44,3	1,91	99	57,1	-	-	-	0,32	96,9	38,7	0,31	96,8	86,6
Тютюн і цигарки	1,08	100	57,4	1,31	100	84	-	-	-	1,25	99,2	34,7	1,56	98,1	62,7
Разом	2,23	100	50,7	3,22	99,4	68,1	-	-	-	1,57	98,7	35,5	1,87	97,9	66,7
Одяг основний	-	-	-	8,56	98	92,3	-	-	-	-	-	-	2,59	98,1	87
Тканини	-	-	-	3,14	99,7	97,4	-	-	-	-	-	-	1,47	93,9	79
Взуття	-	-	-	6,89	98,1	87,6	-	-	-	-	-	53,4	3,02	91,4	83
Інший одяг	-	-	-	3,41	95,3	82,2	-	-	-	-	-	-	2,19	91,3	81
Разом	19,95	98,4	46,6	22	97,9	90	-	-	-	12,55	94,3	53,4	9,27	93,6	83,1
Предмети господарського вжитку	2,29	99,6	19,7	4,56	98,2	75,9	-	-	-	1,38	100	44,2	1,63	95,1	64,5
Паливо	-	-	-	4,58	14,4	65,1	-	-	-	-	-	-	1,86	95,7	78,6
Освітлення	-	-	-	0,47	97,9	78,3	-	-	-	-	-	-	1,12	100	67,9
Разом	5,03	18,9	54,2	5,05	22,2	70,5	-	-	-	4,71	100	54,1	2,98	97,3	74,5
Інші товари	5,22	98,5	23,9	1,22	100	78,7	-	-	-	4,97	99,8	21,4	1,14	100	78,4
Разом	72,79	89,8	41,6	84,34	91,3	72,3	-	-	-	65,16	98	39	61,45	97,3	63,3

Таблицю 1 складено за: [9, 1931, № 206, с. 58-60].

За даними таблиці 1, у 1925 р. всі придбані товари службовцями становили 65 крб. 16 коп., що складало 89,5 % до аналогічного показника сім'ї робітника. В цей же час через торгівлю сім'я службовця забезпечувалася майже повністю – на 98 %, що було на 8,2 % більше, ніж у сім'ї робітника. З усіх торгових закупівель сім'я службовців 39 % закупівель робила через кооперацію, що було на 2,6 % менше, ніж у сім'ї робітника.

Сім'я службовця на 5,3 % більше купувала продовольчих товарів, ніж сім'я робітника, на 6,3 % більше були придбання продовольчих товарів через торгівлю, ніж в сім'ї робітника, але через кооперацію більше на 6,8 % робила сім'я робітника, ніж сім'я службовця.

Алкогольних напоїв більше купувала сім'я робітника, ніж сім'я службовця, співвідношення становило 3,6:1. Робітники весь алкоголь купували через торгівлю, в той час, як службовці – 96,9 %, придбання його через кооперацію було більше на 5,6 % в сім'ї робітника, ніж в сім'ї службовця.

Тютюн і цигарки сім'єю службовця купувалися на 15,7 % більше, ніж сім'єю робітника. Через торгівлю робилася вся закупівля цього товару в сім'ї робітника, в той час, як у сім'ї службовця на 0,8 % менше. Аналогічна тенденція мала прояв і щодо придбання цього товару через кооперацію: сім'я робітника купувала в кооперації тютюн і цигарки на 22,7 % більше, ніж сім'я службовця.

Одяг, тканини, взуття купувалися сім'єю робітника більше на 59 %, ніж сім'єю службовця. Через торгівлю робітничі сім'я купувала на 4,1 % більше, ніж сім'я службовця, хоча остання купувала цей товар в кооперації на 6,8 % більше.

Всі предмети господарського вжитку сім'єю службовця купувалися через торгівлю, 44,2 % закупівлі йшло через кооперацію. У сім'ї робітника через торгівлю купувалося на 0,4 % менше і на 24,6 % менше через кооперацію.

На паливо, освітлення сім'я робітника витрачала на 6,4 % більше, ніж сім'я службовця, яка весь цей товар купувала через торгівлю, в той час як сім'я робітника купувала через торгівлю тільки 18,9 %, хоча однаково це придбання йшло через кооперативну торгівлю: в сім'ї робітника воно становило 54,2 %, в сім'ї службовця – 54,1 %.

Разом усі придбання інших товарів були більшими на 0,25 крб. в сім'ї робітника, хоча через торгівлю робітничі сім'я забезпечувалася на 1,3 % менше сім'ї службовця, а в кооперації купувала на 2,5 % більше.

У 1928 р. придбання сім'ї робітника у порівнянні з 1925 р., крім інших товарів, збільшилися: продовольчих товарів – на 10 крб. 31 коп. або на 27 % при цьому через торгівлю – на 1,8 %, через кооперативну торгівлю – на 21,7 % більше; по купівлі алкоголю, тютюну, цигарок разом збільшення склало 0,99 крб. або на 44,5%; при цьому придбання через торгівлю зменшилось у 1928 р. на 0,6 % при збільшенні купівлі через кооперацію на 17,4%; разом одягу, тканин, взуття збільшилося в сім'ї робітника на 2,05 крб. при збільшенні купівлі через кооперацію на 43,4 % і при зменшенні купівлі через торгівлю на 0,5 %.

Разом усіх товарів сім'я робітника придбала на 11 крб. 55 коп. більше у 1928 р. у порівнянні з 1925/26 р. На 1,5 % більше купувалося через торгівлю, на 30,7 % більше – через кооперацію.

Сім'я службовців у 1928 р. у порівнянні з 1925 р. зменшила придбання по алкоголю на 0,01 %, по одягу, взуттю, тканинах – на 3 крб. 28 коп. або на 26,1 %, при цьому через торгівлю придбання зменшилося на 0,7 %, через кооперацію збільшилося на 29,7 %.

Разом по всіх придбаннях сім'єю службовця в 1928 р. мало місце зменшення на 3 крб. 71 коп. або на 5,7 %, через торгівлю стали купувати на 0,7 % менше, в той час, як через кооперацію – на 24,3 % більше.

У порівнянні з сім'єю робітника сім'я службовця зменшила у 1928 р. придбання на 22 крб. 89 коп. або на 26,1 %, хоча через торгівлю купувала на 6 % більше сім'ї робітника, а через кооперацію – на 9 % менше.

Сім'я робітника майже вдвічі збільшила придбання продовольчих товарів у 1929 р. у порівнянні з 1928 р.; майже всі йшли через торгівлю, через кооперацію йшло 82,2 % придбань, на 18,8 % більше, ніж у 1928 р.

На жаль, дані купівельної спроможності щодо сім'ї службовця за 1929 р. відсутні.

Показники придбань сільською сім'єю відрізняються від показників сім'ї робітника і службовця (див. таблицю 2).

Слід додати, що в 1929 р. купівля через приватний сектор зернових у порівнянні з 1928 р. збільшилася з 35,7 % до 47,8 %, тобто на 12,1 %, борошна і круп – з 29,8 % до 63,6 %, тобто на 33,8 %, хоча зменшення по продуктах промислового виробництва в приватному секторі відбулося з 77,7 % до 14,2 %, тобто на 63,5 % [9, 1931, № 206, с. 60].

Таблиця 2

Питома вага кооперативної торгівлі Харківщини в придбанні продуктів і товарів сім'ями селян у 1928, 1929 роках (у відсотках)

	1928			1929		
	всі придбання	через торгівлю, %	через кооперативну торгівлю, %	всі придбання	через торгівлю, %	через кооперативну торгівлю, %
Зерно	10,61	40,3	57,7	12,43	30,05	49,3
Борошно, крупи	8,55	66,4	67	10,05	40,05	35,5
Живі тварини	54,12	12,4	12,4	61,76	11,1	29,6
Разом	31,71	54,3	53,9	34,62	47,9	55,2
Промислові товари	104,39	32,3	48,4	118,86	39,5	46,3
Разом	287,11	68,1	72,7	306,01	66,6	76,4

Таблицю 2 складено за: [9, 1931, № 206, с. 58-60].

Витрати на всі зазначені придбання сільською сім'єю у 1928 р. у порівнянні з витратами сім'ї робітника склали 340,4 %, а сім'ї службовця – 467,2%. Тобто сім'я селянина витрачала на придбання набагато більше сім'ї робітника і службовця, купуючи через кооперацію на 0,4 % більше, ніж сім'я робітника і на 9,4 % більше, ніж сім'я службовця.

Навіть у I півріччі 1930 р., коли сім'я селянина витратила всього 143 крб. 12 коп. на придбання необхідних продуктів і товарів, тобто на 53,2 % менше, ніж у 1929 р., питома вага кооперативної торгівлі разом з державною зросла з 80,2 % до 86,4 %, тобто на 6,2 %, у 1929 р. через державну торгівлю сім'я селянина купувала 3,8 % всього придбаного, через кооперацію – 76,4 % [9, 1931, № 206, с. 60], хоча на сільськогосподарські продукти витрачалося менше, ніж на товари промислового виробництва [4, с. 75]. Слід зауважити, що в 1929 р. пересічний заробіток по народному господарству України складав на рік 815 крб., а на місяць – 67 крб. 92 коп. [3, с. 113].

Отже, питома вага кооперативної торгівлі в придбанні продуктів і товарів сім'єю робітника, службовця, селянина невпинно зростала.

В умовах витіснення кооперацією приватника з ринку торгівлі показовими є дані щодо ролі кооперації та приватника в бюджеті робітничої сім'ї в Харкові за даними річного бюджетного обстеження за останній 1928/29 операційний рік непу.

Так, у жовтні – грудні 1928 р. сім'єю робітника всього продуктів харчування було придбано пересічно на 1 господарство на суму 57 крб. 65 коп., в тому числі в кооперації 65,8 %, у приватника – 34,2 % [10, 1929, № 4-5 (29-30), с. 73]. У січні – березні 1929 р. ці показники становили, відповідно: 51 крб. 75 коп.; 72,9%; 26,9 % [10, 1929, № 6 (31), с. 47]. У квітні – червні 1929 р. ці показники складали, відповідно: 60 крб. 79 коп.; 64,5%; 34,7 % [10, 1929, № 9 (34), с. 51]. Отже, всіх продуктів харчування сім'я робітника купувала за визначені періоди нестабільно: зменшуючи у січні – березні 1929 р. і збільшуючи навесні того ж року. У всі періоди в кооперації купувалося більше, ніж у приватника, найбільша частка закупівлі в кооперації припадала на зимові місяці – січень, лютий і на перший весняний місяць – березень. Частка закупівель у приватника коливалася на рівні 34,2 % – 34,7 % [5, с. 217].

Харчуючись не вдома, сім'я робітника у жовтні – грудні 1928 р. купувала в кооперації 83,1 % продуктів, у приватника – 12,8 %, у січні – березні 1929 р., відповідно: 81,2 % і 14,4 %, у квітні – червні 1929 р., відповідно: 80,1 % і 8%. Тобто харчування поза домом забезпечувалося переважно і суттєво кооперацією, хоча її частка за визначені періоди зменшувалась, але зменшувалась, хоча нестабільно і частка приватника. Загальна сума витрат на харчування поза домом зростала, відповідно періодам вона становила: 2 крб. 13 коп., 2 крб. 25 коп., 3 крб. 22 коп. [10, 1929, № 4-5 (29-30), с. 73; 10, 1929, № 6 (31), с. 47; 10, 1929, № 9 (34), с. 51].

Купівля одягу, взуття також нестабільно зростала, відповідно визначеним періодам: 33 крб. 53 коп.; 15 крб. 93 коп.; 27 крб. 73 коп., не перевищуючи показник жовтня – грудня 1928 р. Більша частка закупівлі робилася в кооперації, відповідно періодам: 87,3%; 83,6%; 79 %, хоча і

зменшувалася при збільшенні частки купівлі у приватника, відповідно періодам: 10,9%; 10,8%; 16,9 % [10, 1929, № 4-5 (29-30), с. 73; 10, 1929, № 6 (31), с. 47; 10, 1929, № 9 (34), с. 51].

Аналогічні тенденції мали прояв і в закупівлі сім'єю робітника в кооперації, й у приватника господарських речей, мила, тютюну, спиртових напоїв. Пересічно всіх товарів і продуктів сім'єю робітника купувалося 74,6 % у кооперації в жовтні – грудні 1928 р.; 73,9 % – у січні – березні 1929 р. і 70,7 % – у квітні – червні 1929 р. при загальних витратах, відповідно періодам 111 крб. 37 коп., 81 крб. 77 коп. і 108 крб. 63 коп. [10, 1929, № 4-5 (29-30), с. 76; 10, 1929, № 6 (31), с. 49; 10, 1929, № 9 (34), с. 53]. Ці показники по Харкову у порівнянні з всеукраїнськими, були кращими: суми витрат на придбання в Харкові сім'єю робітника були більшими, відсоток купівлі в кооперації більшим, відсоток купівлі у приватника меншим, ніж показники по Україні у відповідні періоди [10, 1929, № 4-5 (29-30), с. 76-77; 10, 1929, № 6 (31), с. 50-51; 10, 1929, № 9 (34), с. 54-55].

До загальної суми придбаного кожного товару відсоток купленого в кооперації складав: у жовтні – грудні 1928 р.; у січні – березні 1929 р.; у квітні – червні 1929 р., відповідно: борошна – 12,6%; 17,7%; 33%; хліба – 88,1%; 89,1%; 83,3%; круп – 84,7%; 81,3%; 91,4%; м'яса, сала – 64,6%; 71,4%; 65,2%; риби – 78,6%; 89,2%; 90,7%; молока – 36,5%; 43,9%; 31,4%; олії – 84,8%; 81,4%; 95,3%; цукру – 95,9%; 98,8%; 99,1 % [10, 1929, № 4-5 (29-30), с. 77]. Отже, крім хліба і м'яса, з визначених продуктів купівля сім'єю робітника всіх інших продуктів зростала.

Аналогічні показники щодо купівлі у приватника зменшувалися [1, с. 127]. Порівнюючи закупівлю у кооперації в Харкові і в цілому по Україні сім'єю робітника, зазначимо, що у жовтні – грудні 1928 р. у кооперації харківська сім'я робітника купувала більше, ніж пересічна українська робітничка сім'я борошна, круп, м'яса і сала, риби, молока, масла коров'ячого, олії, яєць, цукру, солі, взуття і менше хліба, продукції городництва, ягід і фруктів, тканин [10, 1929, № 4-5 (29-30), с. 77]. У січні – березні 1929 р. харківська сім'я менше, ніж українська робітничка сім'я, купувала в кооперації хліба, круп, м'яса і сала, яєць, взуття, тканин, всього іншого – більше [10, 1929, № 6 (31), с. 50-51]. У листопаді – грудні 1929 р. сім'я робітника в Харкові менше купувала тільки м'яса, сала, олії, яєць і продуктів городництва, іншого – більше [10, 1929, № 11-12 (36-37), с. 86-87].

Порівнюючи частку купленого в кооперації сім'єю робітника наприкінці 1928 р. й аналогічний показник кінця 1929 р., маємо, відповідно рокам такі дані: у 1928 р. – 57,4 %, у 1929 р. – 66,2 % [6, с. 33]. Тобто закупівля сім'єю робітника у кооперації зросла за рік на 8,8%. У цей же час аналогічні показники у приватному секторі торгівлі Харкова становили: 36,8 % і 31,9 %, тобто зменшення купівлі робітничою пересічною сім'єю скоротилось у приватника на 4,9 % [10, 1929, № 1-2 (26-27), с. 81; 10, 1929, № 11-12 (36-37), с. 85].

Таким чином, не дивлячись на незначні збільшення частки закупівлі окремих продуктів сім'єю робітника у приватній торгівлі, частка закупівлі всіх продуктів і товарів у приватника робітничою сім'єю зменшилася майже на 5 %, що свідчило про поступове виконання кооперацією завдання витіснення приватника з ринку і про зростаючу потужність кооперативної торгівлі Харкова наприкінці непу, не дивлячись на його згортання.

Отже, питома вага кооперативної торгівлі Харківщини в забезпеченні сімей робітників, службовців, селян в умовах згортання ринкових відносин в останні роки непу зростала: в сім'ї робітника у 1928 р. у порівнянні з аналогічним показником 1925 р. вона зросла на 30,7 %, за той же час в сім'ї службовця зростання склало 24,3 %, в бюджеті сім'ї селянина зростання питомої ваги кооперативної торгівлі склало у 1929 р. у порівнянні з 1928 р. 3,7 %, хоча частка кооперативної торгівлі була найбільшою наприкінці непу в бюджеті сім'ї селянина – 76,4 %, далі йшла сім'я робітника – 72,3 % і потім сім'я службовця – 63,3%. Показники питомої ваги кооперативної торгівлі в бюджеті робітничої сім'ї тоді столичного міста Харкова були вищими за аналогічні показники по Україні і найбільшими у порівнянні з питомою вагою державної і приватної торгівлі.

Причини зростання ролі кооперативної торгівлі у порівнянні з державною і приватною у бюджетах сімей трудящих Харківщини пояснюються допомогою держави, постійним удосконаленням форм, методів роботи кооперації, раціоналізацією торговельної діяльності, зацікавленістю самих кооператорів у результатах праці кооперативних торговельних закладів.

Про згортання кооперативної торгівлі Харківщини в останні роки непу мова не йшла. Це відбулося пізніше, в 30-ті роки ХХ сторіччя.

Література

1. Господарство та культурне будівництво Харкова та приміської смуги. Статистичний довідник 1927 / 1928-1929 / 1930 рр. – Х.: Редакційно-видавничий сектор Харківської міської ради, 1932. – 227 с.
2. Калініченко В. В. Селянське господарство України в період непу: Історико-економічне дослідження. – Х.: Основа, 1997. – 400 с.
3. Лантух В. В. Становление и развитие торговли на Украине в 1921-1932 гг. – Х.: Основа, 1992. – 191 с.
4. Сідоров О. Нарис з економіки Харківщини. – Х.: Пролетарій, 1930. – 154 с.
5. Харківщина в цифрах на 1928-1929 рік. – Х.: Харківське окружне статистичне бюро ЦСУ УСРР, 1929. – 360 с.
6. Харьковщина за выполнением пятилетнего плана. Итоги 1928-1929 г. и задания на 1929-1930 г. – Х.: Изд. Харьковского окрисполкома, 1930. – 93 с.
7. Шендерович О. Бюджеты службовців по великих містах України на кінець 1927 року // Вісник статистики України. – 1928. – № 3. – С. 64-72.
8. Якиманський В. А. Бюджеты селян за 1923-24 рік. – Х.: ЦСУ УСРР, 1927. – 62 с.
9. Статистика України. Серія 12. Статистика торгівлі (Орган ЦСУ УСРР, Харків).
10. Статистичний бюлетень (Бюлетень Всеукраїнської Ради професійних спілок і Народного Комісаріату праці України, Харків).
11. Державний архів Харківської області.

А. А. Рудь

Удельный вес кооперативной торговли Харьковского округа в 1928-1929 годах

В статье рассматривается место кооперативной торговли Харьковского округа в бюджетах семей рабочих, служащих, крестьян в условиях постепенного сворачивания непа. Анализируется динамика удельного веса кооперативной торговли Харьковщины в обеспечении продуктами и товарами семей трудящихся в 1925, 1928, 1929 годах. Рассматривается роль кооперативной торговли в Харькове в бюджете рабочей семьи в сравнении с ролью частного за последний год непа. На основе исследованных вопросов делается вывод о постепенном росте мощности кооперативной торговли Харьковщины, наличии ее потенциальных возможностей в решении сложных социально-экономических проблем периода сворачивания рыночных отношений, непа.

Ключевые слова: кооперативная торговля, динамика, частная торговля, бюджет, удельный вес.

A. A. Rud

The Role of Co-operative Trade of Kharkiv Region in 1928-1929 years

The place of co-operative trade of Kharkiv region in family budgets of workers, employees and peasants in the conditions of coming to the end of NEP is examined. The dynamics of this role during the period of 1925, 1928, 1929 is analyzed. The comparison of the role of co-operative trade and that of private trade during the last year of NEP is drawn. As a result of investigated problems the conclusion is done about the gradual growth of the power of co-operative trade, about the available possibilities to solve difficult social and economic problems during the period of coming to the end of market policy, the NEP.

Key words: the co-operative trade, the dynamics, the private trade, the budget, the role.